

цінностях. Мало вже бути просто творчою особистістю, потрібно розвивати у собі креативність та компетенцію. Освіта не може ототожнюватися лише з отриманням знань, адже зараз застарівання інформації відбувається дуже швидко. Знання на сучасному етапі виступають лише потенціалом, який повинен мати майбутній фахівець. А головним є результативність діяльності спеціаліста в конкретних умовах, тому одним з напрямів модернізації освіти є запровадження креативної компетенції в навчання. Вектором формування цієї якості є формування у майбутніх педагогів готовності ефективно зорганізувати внутрішні (уміння, знання, цінності, психологічні особливості тощо) і зовнішні (людські, інформаційні, матеріальні тощо) ресурси для досягнення поставленої мети.

Висновки. На даному етапі розвитку суспільства якість освіти є не лише сумою знань, засвоєних людиною. Однією з основних постає проблема організації навчальної діяльності, адекватної сучасним вимогам. Сьогодні, коли знання швидко оновлюються, навчальний процес слід спрямувати не тільки на засвоєння базових знань, але й на набуття умінь та навичок самостійно засвоювати нові знання й інформацію протягом усього життя, та ефективно використовувати їх на практиці; умінь сприймати зміни, які стають невід'ємною рисою життя людини, готовність вчасно відмовитись від старого досвіду. Новій економіці потрібні не лише робочі ресурси загалом і навіть не просто кваліфіковані робочі руки, а перш за все спеціалісти-інтелектуали, здатні створювати інновації у будь-яких сферах. Тобто сучасний професіонал повинен володіти не тільки теоретичними знаннями, а й має бути орієнтованим у сучасних ринкових відносинах і навичках практичної діяльності на реальному підприємстві. Підготувати таких професіоналів можливо лише за умови використання інноваційних технологій освіти. Інноваційні механізми, що сприяють розвитку освіти, охоплюють створення творчого інтелектуального середовища, достатній рівень матеріально-технічної бази, готовність педагогічних кадрів до нововведень. Навчання у ВНЗ своєрідний технологічний процес розвитку творчого мислення, формування активної, ініціативної особистості, яка здатна, спираючись на фундаментальні наукові знання, глибоко аналізувати та приймати обґрунтовані рішення у процесі виконання своїх професійних обов'язків. Нині як в Україні, так і за її межами йде інтенсивний пошук таких методів, засобів і форм організації процесу навчання, що дозволяли б стимулювати пізнавальну активність і самостійність майбутніх фахівців, їх творчий потенціал.

1. Бабій М.Ф. Розвиток креативності як умова ефективності навчання // Обдарована дитина. – 2011. – №7. – С.2-3.
2. Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів // Біологія і хімія в школі. – 2003. – №2. – С.8-9.
3. Головань М. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду // Вища освіта України. – 2008. – №3. – С. 23 – 28.
4. Краткий психологический словарь /Под общей ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://psylink.ru/slovar_k
5. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов / Под ред. Н.Ю. Шведовой. – М. : Рус. яз., 1990. – 917 с.

ПРОФЕСІЙНА КРЕАТИВНІСТЬ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

ВОНС Н.

Copyright © 2013

Постановка наукової проблеми та її значення. На сьогоднішній день, у зв'язку зі швидкими темпами розвитку науки і техніки, постійними змінами, які відбуваються у світі, людині доводиться вміти швидко пристосовуватись, самовдосконалюватись і розвиватись, щоб бути затребуваною у суспільстві. Тому перед нами постає завдання переосмислити значення професійної креативності як інтегральної умови формування особистості фахівця нової генерації. Адже саме креативність дозволяє людині не боятися нового, швидко звикати до умов і вимог, що змінюються. Вона створює сприятливі передумови для розвитку особистості в цілому, сприяє її саморозкриттю, самореалізації, самодостатності й толерантності. Можливими шляхами вирішення цього завдання є креативна освіта і креативна професійна підготовка молодих кадрів. З огляду на це, зростає відповідальність інститутів освіти за виховання креативної, творчої особистості майбутнього фахівця, здатного бути висококваліфікованим, конкурентоспроможним, діяльним, активним у соціальному та професійному житті [1]. Отже, формування професійної креативності фахівця є необхідною умовою його гармонійного і всебічного розвитку. Тому актуальність досліджуваної проблеми полягає у створенні усіх необхідних умов для належної підготовки творчих професійних кадрів.

Аналіз наукових досліджень із цієї проблеми. Вивченням креативності особистості займалися такі науковці, як В. Андреев, Л. Алексеева, Л. Анциферова, Г. Балл, Д. Богоявленська, В. Бондаровська, Н. Ветлугіна, Ч. Гаджиев, М. Гнатко, Р. Грановська, Л. Гурова, М. Данилов, В. Єлисеєв, О. Леонтьєв, В. Мазолін, О. Матюшкін, В. Моляко, Я. Пономарьов, С. Рубінштейн, О. Тихомиров, О. Шейн, Е. Яковлева. В. Серед зарубіжних дослідників цим питанням займалися Дж. Гілфорд, Е.П. Торренс, Де Боно, М. Рорбах А. Ротенберг, Р. Мей, А.Маслоу, К. Роджерс, Н. Роджерс, Ф.Дж. Рашгон, А. Танненбаум, Р. Стернберг, К. Хеллер та ін. А от такі науковці, як Ю. Азаров, Ю. Бабанський, В. Кан-Калик, Н. Кичук, Н. Кузьміна, В. Лісовська, Л. Лузіна, Н. Мойсеюк, В. Сластьонін, С. Сисоєва, Г. Тарасенко, Н. Тверезовська досліджували становлення креативності особистості педагога.

Проаналізувавши багато наукових досліджень, узагальнюємо, що проблема формування професійної креативності особистості фахівця є не новою, адже існує багато науково-практичних розробок її вирішення. Але на шляху розв'язання цієї проблеми виникають певні протиріччя: між внутрішніми можливостями і бажаннями фахівця бути креативною особистістю, яка може знайти нестандартний підхід до будь-якої ситуації та зовнішніми стереотипами і стандартами, які нав'язуються з боку суспільства. Так, використання застарілих методів навчання і виховання у дитячих садках, школах, а потім у ВНЗ, призводять до того, що особаз самого дитинства потрапляє у так звані "рамки", які роблять людину "такою як всі", і не дають можливість їй бути "такою як не всі". Відповідно це знеособлює особистість і в подальшому житті не сприяє розвитку креативності, становленню компетентного фахівця.

Виклад основного матеріалу. Творчість залежить від особистісних якостей людини, її світогляду, стилю мислення, свідомості, культурного виховання, бажання пізнавати навколишній світ. Вона притаманна кожній людині, але не всі про це знають і не всі можуть розвивати свої таланти (чи то через матеріальні чинники, чи через внутрішньоособистісні). Досить часто поняття "творчість" співвідносять з поняттям "креативність". Так, і. Зязюн визначає творчість як процес створення суб'єктивно нового, що базується на здібності висувати оригінальні ідеї, використовувати нестандартні способи діяльності, а креативність – здатність генерувати нові, оригінальні ідеї, нетрадиційні способи розв'язання проблемних завдань. Досить часто творчість розглядають як характеристику діяльності (процесу) суб'єкта, а креативність – як властивість (якість) особистості, яка відображає творчу сторону людини. Отже, креативність є складовою творчості [3].

На сьогоднішній день існує багато різних підходів до визначення поняття "креативність". Поняття "креативність" (лат. Creatio – створення, образ) у перекладі з англійської мови означає творчість, тобто в найзагальнішому вигляді це створення нових, оригінальних, більш досконалих матеріальних і духовних цінностей, що мають об'єктивну чи суб'єктивну значимість. О. Морозов тлумачить креативність як загальну здібність людини; М. Холодна – як творчу інтелектуальну здібність особистості; Д. Богоявленська – як інтелектуальну активність особистості. Е. Фромм звужує поняття до визначення його як здатності дивуватися й пізнавати, уміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, націленості на відкриття нового й здатності до глибокого усвідомлення свого досвіду, підкреслюючи не якість результату, а характеристики й процеси, що активізують творчу продуктивність. А. Маслоу і К. Роджерс під креативністю розуміють життєвий стиль чи особистісний розвиток [2, 5]. За таких умов, креативність можна трактувати як інтегративну інтелектуально-особистісну якість індивіда, яка виражається в здатності до самостійного визначення проблеми, генерування нових, оригінальних ідей, знаходження нетрадиційних і нестандартних способів розв'язання проблемних завдань [1].

Проаналізувавши різні наукові джерела, констатуємо, що проблеми професійної креативності особистості, загалом знаходять свій вияв у невмінні відійти від стандарту, стереотипного і шаблонного мислення, вирішувати і приймати самостійно рішення, впевнено висловлювати свої судження, відстоювати власну точку зору, генерувати нові ідеї та висновки. Тому розвиток креативного фахівця можливий лише в креативному просторі. Термін "креативний простір", під яким зазвичай розуміють такі соціальні та психолого-педагогічні умови, які сприяють вільному прояву творчого мислення розвивають його креативну складову, включаючи прояви рефлексивних процесів на заключному етапі розв'язання професійного завдання, що має творчий характер [4]. Створення такого простору сприяє розвитку креативного професійного мислення, яке, зі свого боку, робить фахівця компетентним у будь-якій сфері своєї діяльності, дає змогу вирішувати поставлені завдання перед ним, досягати поставленої мети, бути професіоналом з нестандартним мисленням. Адже лише креативний фахівець може сформулювати творчу особистість майбутнього спеціаліста, якому характерні цілеспрямованість, наполегливість, самостійність, організованість, рішучість, ініціативність.

Висновок. Професійна креативність як інтегральна умова розвитку фахівця є досить актуальною проблемою. Для її формування потрібна організація креативного освітнього і робочого простору, який би давав можливість засвоювати усі необхідні знання; розвивати творчі здібності і креативне професійне мислення, організаторські, комунікативні, аналітичні, прогностичні, рефлексивні уміння; брати активну участь у житті суспільства; бути зацікавленим до творчої і нестандартної діяльності.

1. Бартків О. С., Дурманенко Є. А. Формування креативності майбутніх фахівців в умовах університету / О. С. Бартків, Є. А. Дурманенко // Наук. вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Розділ IV. Професійна освіта. – К.: 2012. – №8 (233). – С. 91-93.

2. Гриненко І. Інноваційні прийоми та методи розвитку креативності при навчанні іноземних мов / І. Гриненко // Наук. зап. Ніжин. Держ. ун-ту ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. – Ніжин: НДУ, 2005. – №3. – С. 136-140.

3. Зюзян І. А. Філософія педагогічної дії: монографія / І. А. Зюзян. – К.; Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 608 с.

4. Малій Н. Ю. Психолого-педагогічні умови розвитку креативної складової професійного мислення студентів вищих навчальних закладів / Н. Ю. Малій // Проблеми загально та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2008. – Т. X, ч. 5. – С. 353-361.

5. Морозов О. М. Психологія особистості: оперативна аудіовізуальна діагностика: навч. посіб. / О. М. Морозов. – К.: Вид. Паливода А. В., 2008. – 328 с.